

PRES-SERVIS

NOVINSKO-IZDAVACKO PREDUZEĆE SAVEZA
NOVINARA JUGOSLAVIJE
PRESS PUBLISHING ENTERPRISE OF THE FEDERATION
OF YUGOSLAV JOURNALISTS

BEOGRAD — Knez Mihajlova 2/X — Pošt. fah 842

Tel.
621-578

Ček. račun 101-11/1-804
Current Account with
Yugoslav National Bank

SLUŽBA DOKUMENTACIJE
CLIPPING SERVICE

Isečak iz lista
Newspaper cutting

НОВА МАКЕДОНИЈА

Скопје

24. VIII. 1966

КУЛТУРЕН ЖИВОТ

Поетско — ликовниот салон ВИД СИНТЕЗА МЕГУ УМЕТНОСТИТЕ

Македонски ликовни уметници на Струшките вечери на поезијата

(X. Караца)

Во овие спурни летни денови, кога секој гледа како да побегне од сите можни обврска, седум наши ликовни уметници, речиси, деноноќно работат. Тие ги привршуваат своите ликовни интерпретации на македонски поетски текстови. Хаџи Бошков, Куновски, Кондовски, Аврамовски, Велков, Чемерски и Цветковски се ангажирани да направат илустрации според делата на Рацин, Миладинов и по избор, од современите македонски поети. Со овие свои ликовни интерпретации тие ќе го отворат приот Поетско — ликовен салон во рамките на годишните Струшки вечери на поезија.

Поетско-ликовен салон и „Стихови и тонови“

Го замоливме претседателот на Советот на Струшките вечери, Анте Поповски, да ни го каже поводот и целта на оваа акција.

— Идејата за отворање на Поетско-ликовен салон потекнува од Советот на Струшките вечери и еден авангарден дел на нашата ликовна уметност кој беше расположен да прифати една ваква иницијатива, ни рече Анте Поповски. Самиот Салон, продолжи тој, е обид да се избегне една монотонија на Струшките вечери, — односно одење кон еден вид синтеза меѓу уметностите кои само од еден чист технички израз се разликуваат. Поетско-ликовниот, салон не е единствена форма на таа синтеза и на колективните напори на креаторите кои припаѓаат на разни уметности. Годишнава, под наслов: „Стихови и тонови“, во рамките на Струшките вечери ќе бидат изведени и музички дела од македонски композитори кои се инспирирале од современата македонска поезија.

Втората фаза на овој почеток би требало да биде напорот за креативно единство, како што тоа би го рекол Пикон, — на сите можни димензии во уметноста. Зашто песната никогаш не е завршена, а ако таа воопшто заврши веројатно и не постои. Она што ја доополнува или обратно на она што и служи како повод — да речеме, не ја профанира. Не и одзема ништо од нејзината убавина и богатство на против само ја акцентира потребата песната да не инспирира на убавина и убаво зашто и убавината е еден вид смрт. На песната ѝ требаат простори. Меѓутоа се не постои заради неа, туку и таа постои заради обликот на нотата и линијата — односно заради човекот. Мислам, — заврши Анте Поповски, — дека перспективите на, овој Поетско-ликовен салон би требало да ги гледаме, пред се, во еден вид институција, во која би требало тој да прерасне, и во идните години преку јавен конкурс да биде извршена селекција на учесниците.

Салонот дава слобода на изразот

Ги посетивме и учесниците на овој прв Поетско-ликовен салон, интересирајќи се за ком понентите кои придонеле да се одзват на поканата и да ја поддржат оваа акција. Петар Хаџи Бошков, кој неодамна се врати во Скопје, по едногодишен престој во Америка како стипендист на Фордовата стипендија, веднаш се вклучи во групата илустратори заради тоа што — како вели самиот — за првпат на уметникот му е дадена апсолутна слобода. (Според пропозициите, задолжително се илустрира Рацин и Миладинов а од современите поети се прави сопствен избор. При тоа уметникот има апсолутна слобода во однос на форматот — димензиите на илустрациите, техниката, интерпретацијата... (Јас не се занимавам со ликовна опрема — вели Хаџи Бошков, — заради тоа што кај нас најчесто се бара илустрација само да го надолжни текстот, односно ликовно да го објасни — а тоа мене не ми одговара. Меѓутоа, овојпат тоа не е случај.

Манифестација со чисто илустраторски карактер

— Се надевам, — рече Спасе Куновски, дека ќе пријатиме пријатно — изненадување со нашите илустрации бидејќи тие ќе бидат многу подобри од досега видените, со обзир на тоа дека немаме печатарски ограничувања. Сметам дека овој салон и понатаму треба да остане со чисто илустраторски карактер и настапот на ликовниот уметник да добие рамно право место со оној на поетот. На нашето прашање што претставува според него илустрацијата, Куновски ни одговори: „Илустрацијата е слика која толкува дел или момент од текстот, и доколку тој третира фигура и илустрацијата со одветно на тоа треба да третира фигура. Се разбира тоа не значи дека таа не може да се замени со некој симбол.

Идеја за поздравување

Меѓу другото, Иван Велков ни рече дека по негово мислење ова акција наиде на така еднодушен одзив кај уметниците заради тоа што тие би сакале таа да прерасне во традиционална манифестација. Зашто и работиме, — вели тој — за сума која фактички одговара на еден изложен експонат а ние излагаме 4 или 6. Логично е дека финансискиот ефект е многу важна компонента за поттик на уметникот, — зашто на крајот на краишта та ние сме професионалци кои живеаме, токму од илустрацијата. Ќе го искористам моментот да кажам една работа која сите нас илустратори не мачи,

а тоа е крајно слабо плаќање на илустрацијата во нашата Република.

Да се подигне естетското ниво на книгата

Надополнувајќи го Велков, Аврамовски констатира дека слабо платената илустрација не дава можност уметникот по сериозно да ѝ се посвети. Потоа, — продолжи Аврамовски, — печатарската техника е под секое ниво Уметникот не може да смета на сликарски ефекти и разни структури кои ги надополнуваат валерските вредности на црно-белата илустрација, а за колор и да не зборуваме.

Тој смета дека нашата книга и естетски и ликовно е под секое ниво — почнувајќи од лошата хартија, нестручноста на одговорите во издавачките куќи за ликовната и техничката опрема. Тие се крајно индоленти кога е во прашање илустрација која на уметникот му се дава во последниот момент така што тој нема време ниту да ја нафрли идејата а камо ли да даде посериозна креација. Не е редок случај еден уметник да направи илустрација а под неа друг да е потпишан. Речиси редовно на илустраторот му се наметнува стилскиот и содржински изглед на илустрацијата и доколку тој тоа не го прифати едноставно повеќе не се соработува со него.

Салонот — афирматор на нашата графика

Апо Цветковски, младиот графичар и постојан илустратор на „Детска радост“, ни рече: „Длабоко сум убеден дека илустрацијата треба да биде индустриски отпечатена графика. Добра илустрација е она која во себе ги содржи основните компоненти на графичките дисциплини — едноставноста, строгоста и чистотата. Затоа го поздравувам отворањето на Поетско-ликовниот салон и во него гледам изворедно интересен начин за оформација и значаен стимул на нашата графика.

И, на крајот, еве што ни рече Кондовски Димитар:

— Идејата за организирањето на овој салон е, секако, добра. Со неа не само што се употребува взаемниот меѓуопис меѓу литературата и сликарството туку и се исполнува ед на празнина во нашиот јавен живот. Не мислам и не зборувам за синтеза на уметностите туку за нивната праелементарна единственост враќање кон неа за да би се добила оптимална моќ на соопштувањето. Се разбира дека овој таканаречен Поетско-ликовен салон е само еден вид, чија практика би требало да се негува и во сите можни други димензии. Тој не би смеело да се сфати како статична констатација, туку како една жива, мешовита манифестација, која би била способна да се јавува сезонат во нови како формални така и содржински форми.